

את הכוח הזה אסור לתת לפוליטיקאים!

מאי 2025

דורון שטרן
מתמחה, המכון לחירות ואחריות

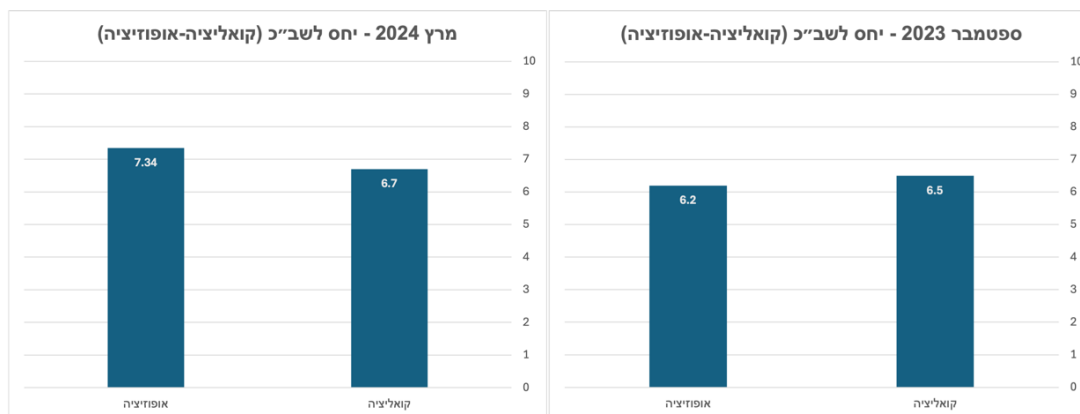
שירות הביטחון הכללי (שב"כ) אינו עוד גוף ביורוקרטי – הוא חומת המגן של הדמוקרטיה הישראלית ומאבני היסוד של ביטחונה וקיומה של ישראל. חוק שירות הביטחון הכללי מחייב את הארגון לפעול באופן ממלכתי בלבד ואוסר עליו לקדם אינטרסים פוליטיים. הסיבה ברורה: לשב"כ סמכויות חסרות תקדים, ובהן חדירה לפרטיות, מעצרים מנהליים וקביעת סיווגים ביטחוניים – כוח שעלול להפוך לכלי פוליטי מסוכן אם לא יישמר בידיים מקצועיות ועצמאיות.

הסכנה אינה תיאורטית. ראש השב"כ רונן בר דיווח לאחרונה כי סירב לדרישות הדרג הפוליטי להפעיל את הארגון נגד מפגינים ומארגני מחאות, ואף נחשף ללחצים ביחס לאבטחת ראש הממשלה במשפטו.¹ זאת בשעה שהשב"כ חוקר אנשים המשתייכים למשרד ראש הממשלה בחשד לעבודה עבור מדינת אויב.² כאשר קווי הגבול מטשטשים – הדמוקרטיה כולה בסכנה.

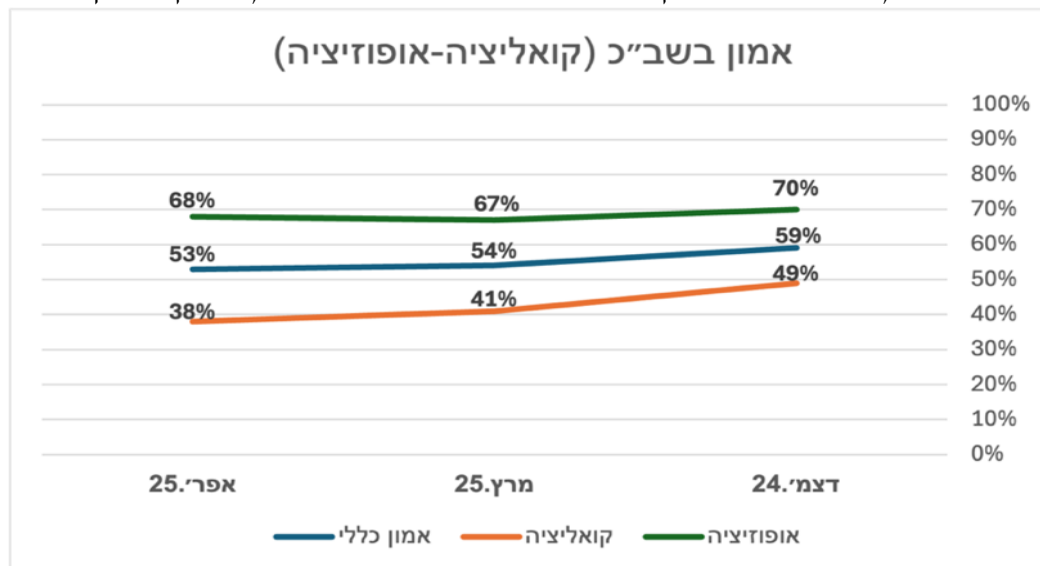
המצב מחריף על רקע מתקפה פוליטית מתמשכת נגד השב"כ. מסקרים שערך המכון לחירות ואחריות באוניברסיטת רייכמן בשנה וחצי האחרונות עולה תמונה מדאיגה: האמון שציבור מצביעי הקואליציה נותנים בשב"כ נמצא במגמת ירידה.

בסקר שנערך בספטמבר 2023, לפני פרוץ המלחמה, היחס לשב"כ בקרב כלל המשיבים עמד על 6.2 (על סקלה בין 0 ל-10), ולמעשה לא היו כמעט הבדלים ביחס בין מצביעי האופוזיציה למצביעי הקואליציה (למעשה, מצביעי הקואליציה הביעו בממוצע יחס מעט גבוה יותר ממצביעי האופוזיציה). במרץ 2024, כחצי שנה לאחר פרוץ המלחמה, ולמרות כשלון הארגון בשבעה באוקטובר, היחס של הציבור לשב"כ השתפר והגיע לממוצע של 6.9 בכלל משיבי המדגם. אולם בנקודה זו התחילו להתרחב הפערים בין מצביעי האופוזיציה (7.3) למצביעי הקואליציה (6.7).

¹תצהיר ראש השב"כ רונן בר לביהמ"ש, פורסם ב"זמן ישראל", 21.04.2025 <https://www.zman.co.il/582758/popup>
² קורץ, ע. (23.3.25). החשדות בפרשת קטאר-גייט: מגע עם סוכן זר, שוחד, מרמה והלבנת הון. כלכליסט.
https://www.calcalist.co.il/local_news/article/r10cnra2kl

גם נתוני האמון של המכון לחירות ואחריות מצביעים על פער בין מצביעי האופוזיציה והקואליציה ביחסם לשב"כ, כנראה בעקבות הביקורת על הארגון מצד ראש הממשלה.³ בחודש דצמבר 2024 מידת האמון של כלל הציבור בשב"כ עמדה על 59%. בעוד שבקרוב מצביעי מפלגות האופוזיציה האמון עמד על 70% לעומת 49% בלבד בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה. בסקר שנערך בחודש מרץ 2025, זאת לצד פרסומים תקשורתיים אודות רצון ראש הממשלה להביא לפיטורי ראש השב"כ, מידת האמון הכללי ירדה ל- 54%; מידת האמון של מצביעי מפלגות האופוזיציה ירדה מעט ל- 67%; ואילו מידת האמון של מצביעי מפלגות הקואליציה ירדה באופן ניכר ועמדה על 41% בלבד. בחודש אפריל 2025, לאחר תחילת הדיון המשפטי סביב פיטורי ראש השב"כ, האמון ירד אף יותר בקרב

³ אייכנר, א. (04.03.25). לשכת נתניהו תוקפת: ראש השב"כ כשל באופן מוחלט, התחקיר לא עונה לאף שאלה. Ynet. <https://www.ynet.co.il/news/article/hjrbjtviye>

מצביעי מפלגות הקואליציה : מ- 41% ל- 38% בלבד. במילים אחרות, בארבעת החודשים בהם השב"כ והעומד בראשו היו על סדר היום הציבורי והפוליטי, פער האמון בארגון בין מצביעי האופוזיציה והקואליציה התרחב בכמעט 10 נקודות האחוז.

הירידה באמון בשב"כ בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה מצביעה על תהליך מדאיג של פוליטיזציה של השב"כ. כאשר פוליטיקאים תוקפים שוב ושוב את השב"כ והעומד בראשו ומטילים דופי במניעיו,⁴ גוברת האפשרות שהציבור יאמץ את הנרטיב השלילי – כפי שמשקף בנתוני האמון מהסקרים. מגמה זו עלולה לשחוק את הלגיטימציה הציבורית של פעולות הארגון, ולהקשות על הפעלת סמכויותיו הדרושות לשמירה על ביטחון הפנים ואכיפת החוק, בייחוד כאשר פעילותו נתפסת כמוטה פוליטית. חשוב להבחין בין ביקורת עניינית לבין הסתה שמטרתה לערער את האמון הציבורי ולפגוע במעמדו של הארגון.

מעבר לכך, כאשר האמון הציבורי מתערער, נוצרת קרקע פורייה לניסיונות פוליטיים לערער על עצמאות הארגון, להכפיף אותו ללחצים חיצוניים ואף למנות לו "הנהגה נוחה פוליטית". תהליכים אלה עלולים לסכן את עצם קיומו של שירות ביטחון מקצועי ועצמאי.

חשוב לשמור על שב"כ עצמאי, ממלכתי ומוגן מהשפעות פוליטיות – כדי שימשיך להגן על מדינת ישראל כולה, ולא על ממשלה כזו או אחרת.

⁴ קרני, י., צימוקי, ט. (15.04.24). נתניהו הדהד את תגובת הליכוד : "רון בר הופך חלקים בשב"כ למיליציה פרטית של הדיף-סטייט. Ynet. https://www.ynet.co.il/news/article/bjk6cyscyx#google_vignette

⁵ אייכנר, א. אזולאי, מ. חילאי, ס. (24.3.25). ראש השב"כ בדיון ביטחוני: שרים מאשימים אותי בבגידה, מחר יאיימו להוציא אותי להורג. ynet. <https://www.ynet.co.il/news/article/h137dsc3je>